

Här ser vi den jubilerande norske mäs-
tergravören Sverre Morken i sin ateljé.
Varje litet streck i ett graverat frimärke
har ursprungligen gjorts direkt i en stål-
platta med hjälp av en gravstickel – ett
sådant verktyg som ses vid rubriken här
under. Ett enda litet misstag med stickeln
är fatalt, och arbetet måste då göras om
från början!

SVERRE MORKEN – 30 ÅR SOM FRIMÄRKSgravvÖR!

av Peter Larsson

*När Norge den 20 juni i år ger ut frimärksutgåvan
"Kung Olav V 100 år", så kan också den norske
mästergravören Sverre Morken fira 30-årsjubileum som
frimärksgravvör! Grattis säger vi och visar en del utvalda frimärken
där Sverre Morken ger prov på sitt stora kunnande.*

Det var 1973 som Sverre Morken debuterade som frimärksgravvör för den norska posten. Debutfrimärkena var på temat "Norsk geografisk uppmätning 200 år", och de visade klart att Norge vid sidan av mästergravören Knut Løkke-Sørensen, hade fått ytterligare ett namn att räkna med.

Båda dessa norska frimärksgravvörer har under lång tid gjort stora kulturbärande insatser för gravyrkonsten i Norge, och under många år glatt

samlarna med sina utsökta arbeten.

Känsla och tålmod

I sin ateljé i Nittedal strax utanför Oslo, arbetar Sverre Morken fram sina gravyrer med stor känsla och oändligt tålmod. Det är nämligen en lång process innan gravyren så småningom blir klar för tryckning.

Till dags dato har Morken svarat för drygt 130 frimärken. Många av dessa har handgraverats och sedan tryckts i rent ståltryck eller i kombinations-

tryck offset/ståltryck. De frimärken som avbildas här, är i original tryckta antingen i rent ståltryck eller i kombinationstryck offset/ståltryck.

Eftersom Morken i likhet med flera andra frimärksgravvörer också är en mycket skicklig tecknare, så har han även formgivit flera förlagor till frimärken där en del tryckts i enbart offsettryck. Dessa frimärken har således inte graverats.

Brett register

Som så många andra stora gra-

Med dessa frimärken på temat "Norsk geografisk oppmåling 200 år", debuterade Sverre Morken 1973 som frimärksgravör.

vörer, så behärskar även Sverre Morken de flesta motivområden.

Låt oss exempelvis titta på ett frimärke från utgåvan "Utvandringen till Amerika 150 år", som utgavs 1975. Här ger Morken prov på ett stort konstnärskap, eftersom han både tecknat förlagan och svarat för själva frimärksgravuren.

Det är för övrigt en mycket fin bild där vi ser en nybyggarfamilj framför sitt hus. Bilden visar en okuvlig framtidstro, men också vemod. Eftersom hårt praktiskt arbete var ett krav för överlevnad och framgång i det nya landet, blev snart oseriösa lycksökare och pratmakare utgallrade. Folk från Norden fick snabbt rykte om sig att överlag vara både arbetsamma, kunniga och pålitliga.

Ett annat mycket fint frimärke som Sverre Morken både tecknat och graverat är från serien "Fritidsfiske", som gavs ut 1984. Här har Morken lyckats skapa en rofylld och stämningsfull idyll från sitt vackra hemland.

Låt oss också titta på ytterligare ett frimärke från 1984, nämligen "Parlamentarismen i Norge 100 år". Även detta frimärke är handgraverat och tryckt i rent ståltryck med föredömligt sparsam färgsättning.

Visst är det en stor prestation att så levande kunna gravera in så pass många personer och dessutom i frimärksformat. Imponerande! (Bokstä-

verna SC som ibland står efter gravörens namn på frimärkena, är en förkortning av latinets *Sculpsit*, vilket betyder "har graverat").

Ytterligare en mycket fin utgåva kom ut 1998, då den lilla staden Egersund, belägen vid Norges sydvästkust, fyllde 200 år.

Denna stad har haft en berömd keramikfabrik, grundad 1847, som hette Egersunds Fayancefabriks Co, men som numera är nedlagd. Till keramikframställningen var flera kända formgivare och konstnärer knutna. Föremål härifrån kan idag betinga höga priser.

På det ena frimärket visas vackra fajansföremål från fabriken, medan det andra frimärket visar hamnen i Egersund.

Sverre Morken har svarat för både förlaga och gravyr och frimärkena är tryckta i kombinationstryck offset/ståltryck. Beskåda och njut av de vackra bilderna!

Även en skicklig porträttgravör

Vi får naturligtvis inte heller glömma att Sverre Morken också är en mycket skicklig porträttgravör, en specialitet som betraktas som den svåraste inom gravöryrket.

En fantastisk fin serie som bekräftar Morkens storhet inom detta område och som rönt stor beundran, är en serie som kom ut 2001 och som visar olika mottagare av Nobels fredspris.

Serien består av åtta olika porträttgravyrer, alla utförda

Detta fina frimärke, där Sverre Morken svarat för både förlaga och frimärksgravyr, är från utgåvan "Utvandringen till Amerika" och gavs ut 1975.

(Ovan) År 1981 gav Norge ut en serie om tre olika frimärken med segelfartygsmotiv. Vi har valt att visa skolskeppet Christian Radich. Märket har både tecknats och graverats av Sverre Morken. Till höger ser vi en fin gravyr med Fridtjof Nansen (1861–1930) graverad av Sverre Morken. Frimärket gavs ut 1982 till 60-årsminnet av Nansens mottagande av Nobels fredspris. Fridtjof Nansen erhöll detta pris 1922, eftersom han 1921 som Nationernas Förbunds överkommissarie, organiserat stora hjälpaktioner för landsflyktiga ryssar och svältande människor i Ryssland, men även från Turkiet flydda greker. Frimärket är intressant eftersom Sverre Morkens företrädare Knut Løkke-Sørensen har tecknat själva förlagan.

av Sverre Morken efter förlagor av konstnären Enzo Finger. Dessa porträttgravyrer är bland

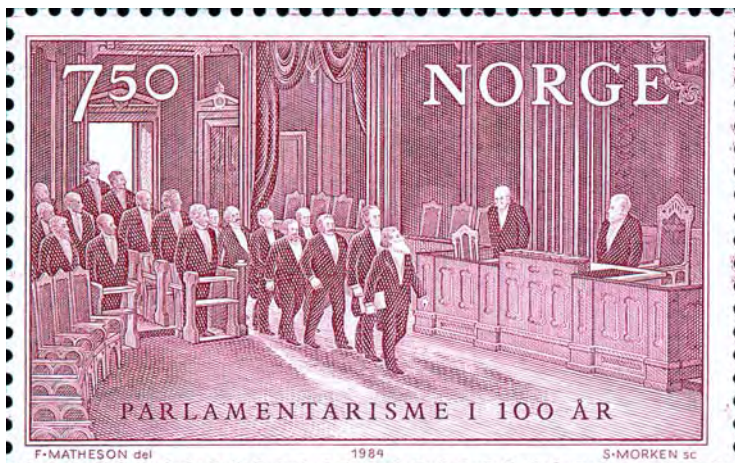
de bästa jag någonsin sett. Tyvärr har vi inte plats att visa dem alla, och att välja ut ett

frimärke från denna fina serie är inte lätt! Valet föll slutligen på märket med Aung San Suu

Norges store tonsättare Edvard Grieg (1843–1907) avbildas på detta fina frimärke som både tecknats och graverats av Sverre Morken. Frimärket ingår i utgåvan "Mänskliga storverk" och gavs ut 1983.

Från den fina serien "Fritidsfiske" utgiven 1984, visar vi till vänster detta vackra frimärke som både har tecknats och graverats av Sverre Morken. "Parlamentarismen i Norge 100 år" uppmärksammades 1984 med det utsökta gravyrarbetet ovan av Sverre Morken.

Kyi, burmesisk politiker och dotter till nationalhjälten Aung San. Hon erhöll Nobels fredspris 1991.

Ett studium av denna fina serie under förstoringsglas utgör en stor fascination för varje sann gravryvän.

Norge har hög klass på sina frimärken

Det är alltid mycket trevligt

att skriva om frimärksländer som också värnar om gravyrkonsten på sina frimärken. Även om långt ifrån alla frimärken från Norge är handgraverade och ståltryckta, så glömmer man i alla fall inte bort denna konst i miniatyr, och emellanåt så kommer det riktigt fina graverade och ståltryckta frimärken från vårt broderland.

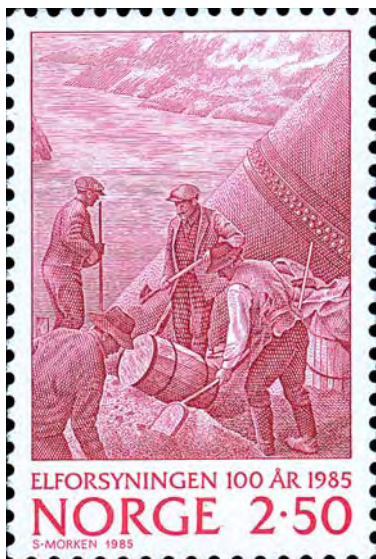
Jag har tidigare i Nordisk Filатели (dec.nr. 2001) framhållit Skandinavien's frimärksutgivning som i stort sett mönstergill, inte minst därför att man värnar om graverade och ståltryckta frimärken.

Det är ju så att ett ståltryckt graverat frimärke, med sin relief och sitt djup, ger be-

forts sid 20.

Från utgåvan "Elektricitet i Norge 100 år" som gavs ut 1985, har vi valt att visa detta frimärke som utstrålar en stark grafisk känsla. Bilden visar arbete med ett vattenrör till kraftverket i Glomfjord, och Sverre Morken har både tecknat förlagan och graverat frimärket.

Sjöräddningssällskapet fyllde 100 år i Norge 1991, vilket norska posten uppmärksammade med två frimärken som Sverre Morken både tecknat och graverat. Vi visar här högvälören, där vi ser ett äldre sjöräddningsartyg.

Eftersom det sällsynta lodjuret även finns i Norges fauna, har man förstås också uppmärksammat detta kattdjur på frimärke. Detta frimärke är från utgåvan "Natur IV" och kom ut 1991. Teckning och gravyr av Sverre Morken. (Lodjur heter gaupe på norska).

Den lilla staden Egersund, belägen vid Norges sydvästskust, kunde 1998 fira sitt 200-årsjubileum. Staden har tidigare haft berömd keramiktillverkning. Dessa fina frimärken, tecknade och graverade av Sverre Morken, var norska postens hyllning till staden. Betrakta och njut av de vackra bilderna!

forts från sid 19.

traktaren en omedelbar signal av värde, och frimärken är ju faktiskt värdepapper! På tal om värdepapper så måste också framhållas att Sverre Morken även är sedelgravör och anställd av Norges Bank, den norska motsvarigheten till den svenska Riksbanken.

Det är således i detta sammanhang viktigt att framhålla att länder som vill behålla sitt höga anseende som utgivare av frimärken, också håller sig med kvalificerade gravörer. Här måste vi lovorda Norge som med sin mästergavör Sverre Morken, för en ambitiös och kulturbärande tradition vidare.

En annan trevlig sak som norska posten skall ha mycket beröm för, är att man tänker på de yngre samlarna och har t.ex. en ungdomsklubb i egen regi. På detta sätt stimulerar man frimärksintresset hos ungdomarna, vilket är nödvändigt om hobbyn inte skall dö ut.

Norge eller Noreg?

Vid några tillfällen har yngre samlare frågat mig varför det står Noreg som landsnamn på vissa frimärken från Norge.

Svaret är att *Noreg* är nynorsk, medan *Norge* är bokmål, d.v.s. den form av norska språket som står danskan nära vad gäller stavning och böjning.

Noreg använde man första

gången på frimärken, såvitt jag kan se, 1951. (Facit 401).

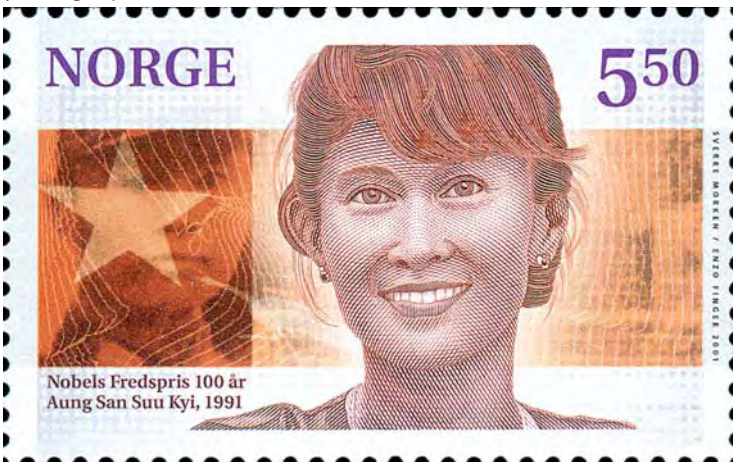
Trevligt samlarland

Norge erbjuder frimärkssamlaren mångfald både vad gäller tryckteknik och omväxlande motiv på sina frimärken. Landets kultur och naturskönhet återges ofta på dess frimärken. Likaså får samlaren bekanta sig med kulturpersonligheter och historiska händelser.

Lägg därtill en gravör av världsklass vid namn Sverre Morken, så blir det lätt att rekommendera Norge som ett seriöst och givande samlarområde.

Modern norsk frimärksutgivning vad gäller handgraverade och ståltryckta frimärken, tog sin egentliga början 1962, då Knut Løkke-Sørensen debuterade som frimärksgravör. Løkke-Sørensen kom med åren att bli världsberömd som gravör, en berömmelse som även Norges nuvarande mästergavör Sverre Morken gjort sig förtjänt av. □

Från en uppmärksam serie med 8 olika frimärken utgiven 2001 och som visar olika mottagare av Nobels fredspris, samtliga graverade av Sverre Morken, ser vi här Aung San Suu Kyi från Burma, som erhöll denna utmärkelse 1991. En porträttgravyr i absolut världsklass!

Den som är nytillkommen prenumerant på Nordisk Filateli och vill läsa Peter Larssons tidigare artiklar om gravörer och graverade frimärken, kan göra detta på tidningens hemsida:

www.filateli.se

(tryck på knappen "smakprov" och rulla sedan ner på sidan).